

7.
ÖFVERSIGT
AF
RYSKA SPRÅKETS BILDNING;

HVARAF FÖRSTA STYCKET,

Med Philosophiska Facultetens i Åbo
samtycke,

Under inseende af

*Professoren i Historien och Philos. Facult.
nuvarande Decanus,*

JOHAN HENRIK AVELLAN,

FÖR PHILOSOPHISKA GRADEN

Till granskning utgifves och framställes
af

ERIK GUSTAF EHRSTRÖM,
Österbottning.

Uti Kejsarl. Universitetets Theologiska Lärosal,

Den 23. Junii 1815, kl. 3 e. m.

Åbo, tryckt hos J. C. FRENCKELL & Son.

OVERPRINT

AT

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

115 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

1911

LIBRARY

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

115 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

1911

1911

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

115 N. 4TH ST. NEW YORK, N. Y.

KAPELLANEN VID KRONOBY MODER-
KYRKO-FÖRSAMLING

HERR ANDERS EHRSTRÖM

OCH DESS FRU

ANNA MARIA REINIUS,

MINA HULDASTE FÖRÄLDRAR!

O öppnen mig Er hulda famn, och sluten
intill Ert bröst den Son, som helgar Er
en lagerqvist, på visdomsberget bruten,
der han en lön för ungdoms mödan ser.

Låt mig, min FAR! med rördt och tacksamt hjerta
i dina silfverlockar fläta den!
Och, ömma MOR! för hvarje stund af smärta
i glädjens tårar se belöningen!

Ack snart Er blick, för jordens sorger sluten;
mot himlens morgonrådnad öppnar sig:
O då, o då, för sista gången gjuten
välsignelse och ömhet öfver mig!

ERIK GUSTAF EHRSTRÖM.

EMMA GUSTAVAS

FÖRKLARADE ANDE,

MIN SKYDDSENGEL!

Se, min EMMA! ner från himlens stränder
sorgligt ömt i stjernans blick på mig!
Hör den suck mitt hjerta till Dig sänder,
se den tår mitt öga helgar Dig!

Goda Engel! sänd ifrån det höga,
Du på jorden kom att hälsa mig;
Men Du for från jorden, och mitt öga
lyftes att der uppe söka Dig.

Ja Du flydde — men som Engel sväfvar
Du så huldt och troget kring Din Vän
Och, då tåren i mitt öga bäfvar,
speglar Du Dig sorgligt mild i den.

O min EMMA! då med helig smärta
knäböjd jag invid Din urna står,
hviska då, med hoppet, till mitt hjerta,
att jag snart Din himla hälsning får!

GUSTAF.

ÖFVERSIGT

AF

RYSKA SPRÅKETS BILDNING;

Inledning.

§ 1. Främst står människan bland länkarne i fenomenernas kedja; närmast är hon till den punkt, der följden af öfversinnliga varelser begynner. En *blick* — och hon känner sinnlighetens värld; en *tanke* — och hon uppfattar oändlighetens; ett *ord* — och hon har frambragt något, hvaruti hon kan spegla sig sjelf; något, hvilket, liksom hon, utgör föreningspunkten mellan sinnlighetens och oändlighetens världar.

§ 2. Sinnlighetens värld utgör den plats som blifvit människan anvist till boning; hon är derföre sjelf en sinnlig varelse, och hör som sådan till raden af de väsenden, hvilka, under form af sinlighet, äro uttryck af det absoluta oändliga. Alla hennes kunskaper måste derföre börjas med sinnlig erfarenhet, och uttrycken af dem måste först bära sinnlighetens stempel. Men då människan är bland alla sinnliga varelser den, som står i närmaste relation med oändligheten,

så kunna hennes kunskaper ej inskränka sig till blott sinnlig erfarenhet; de måste erhålla något äfven från det oändliga; och då blifva sjelfva uttrycken af dem delagtiga af samma oändlighet, de blifva liksom hon föreningspunkter af sinnligheten och oändligheten, och utgöra då det vi kalla *Ord*. *)

§ 3. Denna förening af det sinnliga och oändliga sker, utan människans egen medverkan, i följe af hennes plats i raden af väsenden. Ty i annat fall utgjorde hon icke föreningspunkten mellan sinnlighetens och oändlighetens världar, utan hon hyste dem begge isolerade inom sig, och kunde således efter behag förena eller skilja dem. Likväl kan hon på den plats hon är, reflectera till sig sjelf; hon äger

*) Till att undvika missförstånd vill jag nämna, att jag under benämningen *ord* ej förstår det begrepslösa yttrandet genom ljud af mottagna sinnliga intryck, ty då skulle äfven barnets skrik, hundens skällande o. s. v. få namn af ord, då de likväl icke äro annat än ljud eller läten. Men då, när ett sådant ljud utmärker en föreställning den förståndet bragt till enhet i medvetandet, och då äfven sjelfva uttrycket sker med afsigt och medvetande, då uppkommer ett *ord*. Till *ord* fordras således vilkor som ligga utom sinnligheten, och de verkliga Interjectionerna äro följaktligen icke ord utan läten, eller, man om så vill, *Halford*. Sed nedanf. § 5.

förmåga att abstrahera oändligheten från sinnligheten, och skåda oändligheten uti sinnlighetens former. Men att alldeles ingå uti oändlighetens värld, så att hon kunde göra sina kunskaper oberoende af sinnlighetens villkor, kan hon ej, utan att med detsamma för alltid öfvergifva all sinnlighet, sådan som den förekommer oss, och ingå uti ett tillstånd, det vi ej känna.

§ 4. Då våra kunskaper således äro underkastade sinnlighetens villkor, följer deraf nödvändigt att de alldrig kunna uppkomma på en gång, och ifrån icke-varande i ett ögnablick uppnå den högsta grad af fullständighet, utan att till dem fördras en viss tid. Icke annorlunda än under villkor af tid odlas de förmögenheter, som sätta människan i gemenskap med fenomenverlden, och endast under samma villkor kan hon utveckla sina kunskaper, och från den första sinnliga erfarenhet leda sig till kännedom, eller åtminstone aning af varelser, som äro oberoende af all sinnlighet.

§ 5. Också uttrycken af hennes kunskaper *) måste nödvändigt uppkomma uti tiden,

*) Läsaren inser utan tvifvel lätt, att jag stundom måste nyttja ordet *kunskaper* såsom inbefattande, icke blott hvad man egentligen menar med kunskaper, utan äfven alla, så väl begrepp och kunskaper grundande, som känslor och begär åtföljande föreställningar, m. m.

och småningom bildas till högre och högre fullkomlighet. Den första utvecklingen af hennes sinnen och deras verktyg gaf verksamhet åt hennes röstorganer, och födde sålunda *lätet* eller *ljudet*. Utvecklingen af de förmögenheter som möjliggöra hennes gemenskap med oändligheten födde *ordet*. Umgänget med varelser, begåfvade med samma förmögenheter som hon sjelf, var vilkoret för ordens fortfarande och bildande till uttryck för succession och relation, det födde *språket*, hvilket således utgör samlingen af alla de ord vi bildat för att uttrycka våra kunskaper.

§ 6. Då dessa sanningar erkännas, göra de oss berättigade till den slutsats, att orden eller språket måste i samma mån förändra sig, som vår egen bildning och våra kunskaper undergå förändring; att språket måste, ifrån att innefatta benämningar endast på fenomen, småningom erhålla benämningar äfven på väsenden som endast kunna tänkas. Uppkomsten och betydelsen af hvart och ett ord innefattar således historien af kunskapen om det föremål som med ordet betecknas; och språket måste följaktligen innefatta uti sig historien om våra kunskapers veckling i allmänhet.

§ 7. De omständigheter, som gifva anledning till särskilda människors kunskaper, kunna antingen vara af lika eller skiljagtig beskaffenhet, och i mån deraf måste språken blifva lika eller olika. De, som under umgänge med hvarandra utvecklats sina kunskaps förmögenheter,

måste tala samma språk, ehuru väl äfven hos dem ett och samma ord kan hos den ena hafva en betydelse skild från den det äger hos den andra. De menniskor åter, som antingen under olika himmelsstreck, eller eljest under olika villkor erhållit sina kunskaper, måste ock tala olika språk. Ja hvarje den minsta förändring hos en människa eller en nation måste i sin mån kunna verka på språket. Ombyte af lefnadssätt, boningsplats, religion, regering, gemenskap med andra nationer, m. m. måste märkbart verka på hela folkslags språk. Träffande är således berättelsen om Babyloniska tornbyggnaden, om ock den inspirerade Skalden, hänryckt af den blick hans aning kastade in uti oändligheten, skulle antingen icke märkt, eller ock glömt, att människan är kedjad vid sinnlighetens villkor. Skedde icke tungomåls förbistringen genom ett underverk, så var den en nödvändig följd af människornas spridande i flera länder.

§ 2. Skön och ädel är derföre språkvetenskapen. Den utgör en gren af Philosophien, eller rättare: den är en Anthropologisk vetenskap, som står i omedelbar och oupplöslig förbindelse med Philosophie, Poësie och Historie. Den är Psychologiens trogna följeslagare, och framställer en målning af vår utveckling från sinnlighetens larf, och vårt sträfvande till det absoluta eviga och oändliga. Den är den äldsta och säkraste urkund af vårt släktes intellectuella, moraliska och fysiska förändringar, hvaruti vi ofta se, liksom uti en spegel, föremål från hvilkas omedelbara åskådande vi ge-

nom öföfvervinnerliga hinder äro stängda *). Hög och afvundsvärd är således den plats Språkforskaren och i synnerhet Orientalisten intager bland Vettenskapsidkare; fri och säker är den blick han sträcker öfver sitt släkte. Men anorlunda förhåller det sig med dem, som läsa Ebreiska, Arabiska, eller hvilket annat språk som helst, blott för hedern att sägas hafva läst det, eller kanske ofta utan att sjelfve rätt veta hvarföre, samt dervid göra sig till lefvande ordförteckningar, och anse Grammatiken för ett ondt, hvarmed de så litet som möjligt befatta sig. Desse äro att anse endast för röstorganernas Bokhållare, hvilka förbundit sig att föra register öfver skatter, dem de alldrig våga öppna **). Jag undantar likväl härifrån dem,

*) Så är t. ex. Finska språket den enda urkund från nationens äldsta tider till dess bekantskap med Svenskarne.

**) Men huru ofta händer ej att de förvalta äfven denna lumpna syssla så dåligt, att de ej förtjena annat än att afsättas, med tillsgelse att alldrig mer komma inom helgedomens gårdar, och att ej beklaga sig, om den olärde gör dem till föremål för hela arsenalen af sin qvickhet, och den lärde tycker sig finna hos dem stöd för den gamla fördomen, att den som läst mycket Ebreiska är utan hufvud och ej kan något som duger. — Det är anmärkningsvärdt att just Ebreiskan och den Orientaliska språkkunskapen kom-

hvilka begagna språken som nycklar till vetenskapernas förrådshus; dessas språkkunskap förtjenar aktning som vedermåle af besegrade svårigheter, men kan alldrig hedras med namn af vettenskap, så länge den icke är äfven sitt eget ändamål.

§ 9. Oändligt, eller åtminstone gränsande till oändlighet är antalet af de delar, som utgöra det hela af människans kunskaper, och nästan likaså vidsträckt är hvart och ett språk med alla dess skiftningar. En nations språk kan derföre alldrig läras så fullkomligt, att man kunde säga sig hafva uppfattat det helt och hållet, utan man får lära sig så länge man äger förmögenhet att mottaga nya kunskaper, och den högsta punkt, hvartill man kan hinna, utgör ändå alldrig gränsen af språkets förråd, ja sjelfva detta förråd uppnår alldrig någon gräns, utöfver hvilken det icke kunde gå. Likväl kan man bringa sin språkkunskap till

mit i detta vanrykte. Förmodligen är orsaken den, att så väl de, hvilka alldeles icke läst detta språk, och hos hvilka redan Bokstäfvernas främmande utseende väcker fasa, som de, hvilka tvungit sig att med mycken svett och möda lära sig några kapitel som minnesläxa, och dervid sakna en fri åsigt af Språkvettenskapen, tycka sig hos dessa språk icke finna den praktiska nytta som hos de nyare språken, och således sluta att de måste utgöra det sämsta studium i världen.

en viss grad af fullständighet, och denna grad, hvilken bestämmes af hvars och ens egen fordran, är det som vi vanligen utmärka med talesättet att *kunna* ett språk. — Det hör icke till min afsigt att här undersöka hvarifrån vår språkkunskap begynner; jag vill blott nämna något om de omständigheter som förekomma oss då vi studera ett språk.

§ 10. Då vi fästa vår uppmärksamhet vid föremålen för våra kunskaper, finna vi anledning att skilja föremålen sjelfva från den relation och succession, som hos dem kan äga rum. Följagtligen utvecklar sig äfven hvar och ett språk på tvenne sätt: Ord uppkomma nemligen i mån af de föremåls mängd, som med dem skola betecknas; och de erhålla någon viss *förändring* för att utmärka särskilda relationer och successioner hos föremålen. Begge dessa utvecklingssätt måste, i grund af menskliga själsförmögenheternas beskaffenhet, ske efter vissa bestämda lagar; men då relationer och successioner hos kända föremål lättare varseblifvas och bringas under enhet, än gemenskapen mellan de nytillkomna och de förutkända, så är det naturligt att språket måste i afseende å uttrycken för relation och succession blifva mer regelbundet, än i afseende å uttrycken för särskilda föremål. Dessutom äro språkets ord mycket lättare underkastade förändring, än dess relations och successions former. Förändringen i en sådan form träffar vanligen benämningarne för alla de föremål, hos hvilka formens innehåll kan äga rum, således hela språket, då deremot

ett ord ofta kan gå förloradt, eller förändras till sin betydelse, utan att de öfriga orden i språket erfara deraf någon märkbar verkan.

§ 11. Föregående anmärkningar gifva oss anledning att dela språkstudium uti tvenne särskilda grenar, af hvilka den ena må kallas *Ordlära* och den andra *Formlära*: benämningar, dem Läsaren utan vidare förklaring torde förstå. Begge dessa grenar äro i vissa afseenden oskiljagtigt flätade i hvarandra, dock skilja de sig i vettenskaplig hänsigt ganska tydligt.

§ 12. Att lära känna orden till deras ljud och betydelser är det, hvarmed vi begynna, fortfara och sluta; dock är det icke här som vi börja det systematiska af vårt språkstudium, utan vi öfvergå så snart möjligt är till kunskap om de former af orden, hvarmed språket uttrycker relativa och successiva förhållanden. Lagarne, så väl för formernas bildande, som för sättet att använda dem, utgöra således egentliga föremålet för vårt grammatikaliska studium, och hvar och en, som gör språkkunskapen till blott medel, utan att dervid fästa något eget ändamål, upphör vanligen här. Därföre innefatta ock Språkläror för Begynnare sålän mera än dessa ämnen, och behöfva, ja böra ej en gång innefatta mera. Blott i några vis-a oundvikliga fall gå de in på Ordlärans område. *)

*) Läsaren inser lätt att vissa omständigheter uti ett språk, dem man gifvit namn af for-

§ 13. Ehuru egentligt studium af den del utaf Språkläran vi gifvit namn af Ordlära, icke är så absolut nödvändig för Språkkunskapen som studium af Formläran, så är den det likväl för Språkvettenskapen. Anledningarne till ordens uppkomst, och de lagar som dervid synts tjena till rättesnöre, äro föremålen för denna vetenskaps undersökningar. Det är i synnerhet denna del af Språkvettenskapen, som gifver resultater af största vigt för människans historie. Det är isynnerhet den, som söker föra oss till en punkt, hvarifrån vi skulle äga en fri utsigt öfverallt menskligt, och kunna följa stegen af hvarje nations utveckling från dess första uppkomst till vår samtid, ja till och med förutse hvilken ännu oupphunnen grad af odling kunde vara att med säkerhet hoppas. Språkets uppkomst, förändringar och kapacitet af bildning äro hufvudstationerna i denna vetenskap. Af dessa ligga de tvenne första i visst afseende parallelt med hvarandra, ty oupphörligt förändras ett språk, och med detsamma uppkommer det oupphörligt,

mer, likväl ofta höra till den delen af Språkläran som vi här kallat Ordlära. Så är det t. e. med Förstorings- och Förminskningsformerna, samt Verbala Formerna i Ryskan. Att dessas bildning icke hör till det vi här kallat Formlära, finner man lätt deraf att den äger inflytelse hvarken på ordens böjningar eller sammanställning.

§ 14. Men äfven en betydlig praktisk nytta medför denna del af Språkläran, såvida den söker bringa ordkunskapen under regler. Den underhjälpes således minnet, och lättar mödan att skaffa sig ett ordförråd. Då man känner de lagar, efter hvilka språket, utur vissa grundord, bildat och sammansatt alla dermed beslägtade, skall man lätt bringa hela sitt ordförråd i system, och sedan utan möda för minnet lära känna och använda hvarje ord som ej sjelft är grundord. Att, enligt de lagar denna vettenskap upptäcker, kunna sjelf bilda alla de ord af språket man behöfver, vore högsta graden af dess tillämpning; men de sanningar jag förut haft tillfälle att anföra, beröfva oss hoppet att finna något språk, som tillåter en sådan tillämpning i hela sin vidd; tvertom äro reglorna i denna del af Språkläran nästan alldrig så träffande, att de ej tillåta en mängd undantag, och hvem kan veta om icke just det ordet han vill nyttja är ett bland undantagen från den regel han ärnat använda.

§ 15. Det är besynnerligt att denna del af Språkläran i allmänhet så litet studeras. Vanligast nöjer man sig med att veta att den finnes till, och att bringa den under form af en viss vana, den man kallar sitt *Öra*. Också är det först i sednare tider man begynt sträcka sina undersökningar i de nyare språken inom denna Vettenskaps område. Deremot har man redan länge ansett läran om grundorden och språkets formerande vara oumbärlig vid Orientaliska språkens studerande, i det man, enligt

en ganska träffande benämning, lär sig att härleda orden från deras *rötter* (*radices*). Likväl synes man få hysa det hopp att den tidpunkt ej skall vara långt borta, då åtminstone det praktiska uti denna del af Språkläran skall så sammansmälta med *Lexicon*, jemväl för de nyare språken, att den blir ansedd som en outhärlig del deraf.

Jag har icke kunnat underlåta att, åtminstone uti dessa strödda reflexioner, framställa det hufvudsakligaste af de åsigter, som gifvit anledning till detta arbete, och jag vågar hoppas tillgift af Läsaren, om jag dervid synes gått längre tillbaka, än nödvändigheten skulle fordrat. Den tidpunkt är nu inne, då den *Ryska Språklära för Begynnare* jag, gemensamt med min vän C. G. OTTELIN, utarbetat, blir färdig att lemnas i Allmänhetens händer. Den innefattar endast de delar af Ryska Språkläran, hvilka, enligt vår öfvertygelse, böra uti en Språklära för Begynnare innehållas. Allt hvad som angår läran om ordens uppkomst och bildning har, blott då vi ansett det outhärligen nödvändigt, blifvit med några få ord omnämndt; en fullständigare behandling deraf hafva vi ansett böra utgöra ett särskilt arbete — och det är försök till en sådan öfversigt af Ryska Språkets bildning jag nu vågar framgifva.

Då lagarne för Ryska Språkets utbildning innefatta egentliga föremålet för detta arbete,

så kunde jag väl icke, utan att handla ensidigt, underlåta att gifva vinkar om de hufvudsakligaste förändringar språket i allmänhet undergått, så långt dessa kunna följas på spåren. Ofta hafva sådana förändringar skett i enlighet med just dessa samma lagar, men äfven ofta af andra orsaker, hvilka böra sökas så väl uti de öden som träffat Ryska nationen, som uti nationens eget sträfvande till en högre cultur. Innan jag således går att framställa sjelfva den regelbundna gången af Ryska språkets inre bildning, bör jag i korthet uppgifva de yttre orsaker som verkat på språket. Detta arbete kommer således att innefatta tvenne afdelningar: 1. *Öfversigt af Ryska Språkets och Litteraturens Öden*; 2. *Öfversigt af Lagarne för Ryska Språkets Utbildning*. Då den sednare af dessa afdelningar utgör mitt egentliga föremål, skall jag i den första söka att vara så kort som möjligt.

Första Afdelningen.

Öfversigt af Ryska Språkets och Litteraturens Öden.

I. Slavonska Språkets äldsta historie.

§ 16. Ingen dödligs hand har ännu kunnat lyfta den slöja, som för vår blick höljer fornverldens öden. Jordens daning, menniskoslägtets barndom, språkens uppkomst sysselsätta förgäfves forskaren. Theologens, Philosophens, Astronomens och Naturforskarens uppgifter äro förvånande, men förmå blott att ägga, aldrig att tillfredsställa vårt kunskapsbegär. Historien finner ingen nation, intet språk i sin första utveckling: hon träffar dem alla långt öfver första graden af bildning *). Någon gång har hon hört de sista ljuden af ett försvinnande språk, eller bemärkt dess öfvergående till förändrad gestalt och namn, men de gamla

*) Se härom *Fr. Schlegel über die Sprache und Weisheit der Indier*, Heidelberg, 1808, s. 60 - 70, samt *Smith Essai sur la première formation des Langues*, trad. par Manget, Geneve 1809, s. IX - XIV.

språk, hvilka som beståndsdelar ingått i de nya förändrade, voro nästan alltid till innan Historien ännu sett första skymten af de folkslag, som talade dem.

§ 17. Bland dessa gamla Språk, som i ålder föregå sin Historie, är Ryska stamspråket SLAVONSKAN. Det folk, af hvilket det talades, voro SLAVONERNE, och desse uppträdde på en gång, utan att man vet hvarifrån de kommit. Flera folkslag, och bland dessa isynnerhet Scyther och Sarmater voro af Grekerne kända redan långt före Christi födelse, och omtalas som boende, eller rättare kringvandrande i trakterna norr om Svarta hafvet. Namnet *Slavoner* *)

*) Uti *Perrins Sammandrag af Rysslands Historia*, Öfvers. af J. P. W., Örebro 1810, förekomma i I Del. sid. 120 följande ord: "Namnet *Slav* har blifvit förändradt af de nyare i *Slavonare* eller *Esclavonare*. Detta ord betyder på Slavonska språket *ära*. Det ville då säga en ärofull och lysande nation." Jag ville gärna veta på hvilka authentika källor denna uppgift, (hvilken förekommer hos Levesque, Elmén och flera andra Författare), kan vara stödd. De undersökningar jag ägt tillfälle att anställa, hafva alla, utan undantag, gifvit det resultat, att namnet *Slavon*, eller egentligen *Slovän*, är det rätta, och att det blifvit af andra nationer i uttalet förändradt och brutit än på ett sätt, än på ett annat, samt att *Slav*, *Sclav*,

synes väl känt redan kring år 350 efter Chr. f.,
då Slavonska nationen omtalas som ett tappert
och

Esclavonare, m. fl. äro bland dessa brytningar. *Sloväner*, *Slaväner* och *Slovaner* äro de benämningar som i detta folks egna annaler förekomma, och de måste väl vara de rättaste. Hvar och en som känner Ryska språket inser genast, att de vocalförändringar hvarigenom dessa benämningar skilja sig, äro alldeles enliga med språkets uttal, och tyckas leda sitt ursprung från afskrifvare i olika provinser. Nestor nyttjar benämningen *Sloväner* (СЛОВЕНЕ, Singularis СЛОВЕНИНЪ), och den torde således vara den äldsta. Skulle denna nations namn uppkommit af ordet Слава (Sláva) ära, så hade, enligt språkets art, den första benämningen bordt vara *Slaviner* eller *Slavener*; skulle det åter, som andra påstå, kommit af ordet СЛОВО (Slóvo) ord, så hade första benämningen bordt bli *Slovesner*, eller *Slovaner*: nationens namn skulle då vara motsatt mot *Nemitzer* (stumma) och betyda talande, eller de som förstå och kunna tala med hvarandra, se § 20, noten. Med ett ord: Allt bevisar att benämningen bör vara flerstavig, och att efter andra vocalen följer *n*. Hos de äldsta utländska Författare kallas detta folk *Sclauini*, *Sclavi*, Σκλαβηνοι, Σκλαβοι, Σθλαβινι. o. s. v. (Jemf. Неспорь, Руск. Лѣтоп. Слич. А. Л. Шлецеромъ, Ч. I. перев. Д. Языковъ С. ПБ. 1809, стр.

och stridbart folk i samma nejder; men ingen sammanhängande historie underrättar oss om dess öden, innan IX århundradet, då vi redan finna den spridd i de länder, som till största delen ännu bebos af Slavonska stammar, isynnerhet Ryssland, Polen, Böhmen, Illyrien, m. fl. orter. En stor del af Tyskland var i dessa tider bebodd af Slavoner, och kring samma tidpunkt grundades älven Kief och Novgorod *). Men

2

131). I sednare tider har man begynt kalla sjelfva folkstammen *Slaver*, då man deremot någon gång utmärkt Kiefs och Novgorods äldsta inbyggare med benämningen *Slavener* eller *Slavoner*. Jag inser ej orsaken härtill, och hvarföre man icke ger hela folkstammen sitt rätta namn *Slaväner*, eller, om man just vill nyttja den mera kända benämningen, *Slavoner*. Det är sant, att orthographien af ett namn gör intet till hufvudsaken uti Historien, men hvarföre ej så gärna folja den rätta, som orätta? Måne någon af oss finnes som icke med ett åtlöje, blandadt med förtrytelse, ser Svenska ord och namn rådbråkade uti utländska skrifter? Läsaren må sjelf besvara denna fråga, och deraf göra tillämpning.

*) Med förbigående af andra traditioner och gissningar angående Slavonernas härkomst, såsom att Troja varit bebodd af Slavoner, att de varit Latiens första invånare, m. m. vill jag anföra Nestors berättelse: Då det kort

hvilka förändringar Slavonska språket i dessa äldre tider undergått, vet man ej. De äldsta urku-

efter Syndafloden lefvande människoslägtet företagit sig Babyloniska tornbyggnaden, blef det af Gud förbistradt uti sjuttiotvå folkslag och språk (ordet ЯЗЫКЪ betyder både *språk* och *folkslag*; dess första betydelse är *tunga*). "Af dessa sjuttiotvå folkslag (och tungomål) "var Slovanska folket (och tungomålet), af "Japhets stam, kalladt Noritzer (Норицы), "hvilka äro Sloväner. Efter många tider "nedsatte sig Slovänerne vid Dunaj (Donau), "der, hvarest nu är det Ugorska landet "(Ungern) och det Bolgariska. Utaf dessa "spridde sig Slovänerna uti landen, och för- "bytte sina namn allt efter de ställen, på "hvilka de bodde. . . . Och sålunda sprid- "des Slovanska folket (och tungomålet) och "efter detsamma benämnes äfven Slovanska "skrifkonsten." Enligt de så kallade Ioakims annaler, (troligen understuckna, hvarom framdeles) härstamma Slavonerne från Japhets sonson *Slaven*, hvilken, jemte sin bror *Scyth*, förde många krig åt Östern och Norden, och efter hvilken benämningen *Slavener* (således äfven efter denna härledning icke *Slaver*) skulle uppkommit. Att gå i undersökning om de åtskilliga Slavonska kolonierna och dialekterna blefve alltför vidlyftigt och tjedade dessutom icke för ändamålet med detta arbete. Schlözer (Несморъ, - - Шлецеровъ и пр. смр. оа) räknar dem till omkring 60 särskilda.

der man har derpå, äro i det närmaste samtida med Christendomens införande, eller sträcka sig nära tusende år tillbaka.

§. 18. Om Slavonerne i dessa tider haft något begrepp om skrifkonsten är okänt, åtminstone finnas inga spår dertill. Några gamla folksagor torde väl äga ett uråldrigt ursprung, men äro först i sednare tider upptecknade; äfvenså vet man ej om Olegs traktat med Grekiska Kejsarne Leo och Alexander, af år 912 (6420 efter då brukliga tideräkning) blef då genast upptecknad på Slavonska *). För att likväl få anledning till ännu en reflexion öfver Slavonska språkets forntid, kunna vi utan missstag antaga, att de äldsta Slavonska skrifter vi äga, visa oss orden och strukturen i språket sådane som de voro i hedniska tidens sista period, och vi böra således ett ögnablick uppehålla oss dervid.

§. 19. Slavonska språket röjer ingen egentlig släktskap med något annat bekant språk, men en stor del af dess stamord äro af en förvånande likhet med Grekiska, Latinska och Germaniska stamord, ja till och med äger Slavonskan en mängd ord gemensamma med gamla Indiskan eller Sanscrit-språket **). Jag vill som

*) Российская Библиотека. Томъ I. стр. 26.

**) Schlözer (*Russ. Gram.* sid. 35 - 130 citerad i *Tappes Russ. Sprachl.* St. Petersburg 1812, sid. 245) påstår, att åtminstone trefjededelar

exempel anføra några, och isynnerhet sådana som äga likljudande ord af motsvarande betydelse i Svenskan:

Бапъ, бапюшка, отецъ, πατήρ, vater, fader, på Sanscrit piter, på Fornsvenska eller Isländska Atta. Матерь, μητήρ, mater, mother, moder, Sanscr. mata. Сынъ, son. Дщерь, дочерь, θυγάτηρ, dotter, Sscr. duhita. Братъ, Φρῑτηρ, frater, brother, broder, Sscr. brata.

af Slavonskans stamord äro påtagligt slägt med Grekiskan, Latinen eller Germaniska stamspråket. Jag vet icke om jag misstagit mig, då jag tyckt mig finna att Svenskan, eller kanske Fornsvenskan, mer än något annat Germaniskt språk har ord gemensamma med Slavonskan; men intet språk torde i detta afseende komma upp mot Latinen. Angående Sanscrit-språket, se *F. Schlegel, Ueber die Sprache und Weisheit der Indier*, samt *Ekenman, Disfertatio Academica de lingua Sanscrit*, Lundæ 1810, 1811. Tvenne särskilta arbeten hafva blifvit af Prof. Anton i Wittenberg och Stats-Rådet Adeling i St. Petersburg utgifna, för att visa Ryskans gemenskap med Sanscritspråket, men jag ej haft tillfalle att se någondera. De ord utur Isländskan och Fornsvenskan som nedanføre anföras, äro utur *Gudmundi Andree Islandi Lexicon Islandicum*, Havniæ 1683, samt *Verelii Index linguæ veteris Scythico-Scandicæ*, Upsaliæ 1691.

Сестра, *sister, schwester, systér, Sscr. svostri*.
 Броня, *brynja*. Безмѣнь, *besman*. Брови,
eyebrows, augen-brauen, ögonbryn, Sscr. bruh-
vo. Верпоградъ, *örtagård*. Бода, *vatten*. Вось,
vax. Вѣдѣши, *veta, Sscr. veti*. Вѣспрь, *vä-*
der, bläst. Вѣспхій, *vetus*. Видѣши, *videre*.
 Вершени, *vertere, Ssc. vortuti*. Вдова, *vidua,*
Sscr. vidhova. Гусь, *gås*. Госпъ, *hostis,*
gäst. Глошати, *glutire*. Даши, *δεναι, dare,*
Sscr. dodati. Долъ, *dal*. Дѣлиши, *dela*. Домъ,
domos, domus. День, *dies, dag, Sscr. dinon*.
 Дверь, *dörr, Sscr. tvari*. Древо, *δενος, träd,*
Sscr. drüh. Ести, *esse, essen, äta, Fornsv.*
etan. Звонъ, *sonus, Sscr. svonoh*. Котъ,
katt, Isl. kotr. Кружка, *kruka*. Крикъ, *skri*.
 Крюкъ, *krok*. Лѣкаръ, *läkare*. Луна, *luna*.
 Мѣсяць, *μαης, μην, mensis, månad, måne, Sscr.*
masoh. Нощъ, *ночь, vöç, nox, nacht, natt,*
Fornsv. naths. Ночлегъ, *nattläger*. Новый,
νεος, novus, new, ny. Ноготъ, *nagel, Sscr.*
poko. Носъ, *νητος, nasus, nase, nose, nos,*
näsa, Sscr. nesa. Нынѣ, *νυν, νυνι, nunc, nun,*
nu. Нѣтъ, *не, non, ne, no, nej, icke, Sscr.*
no. Око, *oculus, öga*. Осель, *asinus, esel,*
äsnä. Ораши, *αρσεν, arare, ärja, Fornsv. a-*
ria. Огонь, *ignis, Sscr. Ognih*. Орель, *örn,*
Fornsv. egen, Isl. are. Плугъ, *pflug, plog*.
 Пипй, *πιεν, bibere, Sscr. biyote*. Плыши,
πλεεν. Рига, *ria*. Рожъ, *råg*. Се! *se!* Семя,
semen. Свиня, *vin*. Сонъ, *somnus, sömn*.
 Стояшь, *ισταναι, stare, stand, stå*. Сеспъ,
sedere, sitta. Снѣръ, *snö, Fornsv. sniö*. Солн-
 це, *sol, sonn, sol*. Тонкій, *tenuis, tunn,*
Sscr. tonu. Трепешати, *trepidare*. Хорошъ,

χαριος. Юнь, juvenis (junus), jung, ung, Sscr. younohoh, m. fl. ord. — Nägra Pronominer: Азь, я, jag. Ты, tu, tu, du, Sscr. tvon. Онъ, han. Насъ, nos. Васъ, vos. Мя, меня, me, mig. Свой, suus, sin, Sscr. svon. Тотъ, Этошь, *ετος*, then, thet, Sscr. tot, etot. Самъ, *samta*. — Antalsorden 1 – 10 lyda sålunda: Единъ, одинъ, *εις*, unus, one, ein, en, Sscr. eko. Два, *δωο*, duo, two, två, Fornsv. tua, Isl. tvav. Три, *τρεϊς*, tres, tre, tri. Четыре, *τετταρες*, quatuor, four, fyra, Sscr. chotar. Пять, *πεντε*, quinque, fem, Sscr. poncho. Шесть, *εξ*, sex, sex. Семъ, *επτα*, septem, seven, *sju*. Осмъ, *οκτω*, acht, otta. Девять, *εννεα*, novem, nie. Десять, *δεκα*, decem, then, tie, Sscr. tonuh *). Первый, *πρωτος*, primus, first, *förste*, Sscr. prothoneo. Второй, *δευτερος*, secundus, andre. Оба, *αμφω*, ambo, both, *båda*, begge. Præsens af Verbum Substantivum *Vara*, lyder sålunda:

Slavonska.	Sanscrit.	Grekiska.	Latin.
есмь	osmi	<i>ειμι</i>	sum
еси	osi	<i>εις</i>	es
есть	osti	<i>εστι</i>	est
есмы	osmu	<i>εσμεν</i>	sumus
есмѣ	ostgu	<i>εσε</i>	estis
суть.	usti.	<i>εισι</i>	sunt.

*) Schlegel nämner att antals orden 2, 3, 6, 7, 8, 9 äro alldeles lika med de Germaniska, men han anför dem ej.

<i>Tyska.</i>	<i>Engelska.</i>	<i>Fornsvenska.</i>	<i>Svenska.</i>
bin	am	er	är
bist	art	ert	äst, är
ist	is	er	är
sind	are	erum	ärom, äre, äro
seid	are	erud	ären
sind.	are.	eru.	äro.

Hvad Declinations och Conjugations ändelserna angår, så hafva äfven de en förundransvärd likhet med de språk jag i föregående jemförelse anført. Af den Språklära, hvartill detta arbete utgör ett bihang, känner Läsaren dessa ändelser, (§ 54, 63, 89, 93, 95, 102 i Språkläran), jag vill blott närmare fästa uppmärksamheten på några omständigheter, såsom: Feminina ändelsen *a* i Nominativus, sing., Neutr. nominat. sing. *o* och *e*; Accus. sing. i en del Masculiner *a*, hos de flesta femininer *u*; Vocat. sing. i några Masc. *e*; Nominat. Plur. i Masc. och Fem. *i*; Dat. Plur. *am*. Tre casus lika hos Neutrerna, och deras pluraliska ändelse på *a*. Uti Verberna: Præsens sing. 1 person i äldsta verber *m*, i nyare *u*, *ju*; 2 pers. *eschi*, *ischi*; 3 *et*, *it*; Plur. 1 *em*, *im*; 2 *ete*, *ite*; 3 *at*, *ut*. Præteritum. sing. 1 oftast *ach*, *ech*, *ich*, *uch*. 2, olika ändelser för hvart genus, neml. i Masc. en consonant, mest *l*, Fem. *la*, Neutr. *lo* med tillsats af andra pers. sing. af verbum *vara*; 3 oftast *asche*. Plur. 1 *chom*; 2 *ste*; 3 *scha*, *chu*. — Äfven behöfver jag knapt gifva Läsaren en vink om flera jemförelser, t. ex.: Gemensamt med Latinen saknar Slavonskan Indefinita och Definita artiklarne, Gemensamt med Grekiskan

äger den Dualis *). I beskaffenheten af Casus torde den komma Latinen och Grekiskan närmast, men Casus Instrumentalis går till en del alldeles utom så väl dessa som de Germaniska språken, och finner i Finskan något motsvarande. Skillnaden mellan lifägande och liflösa väsendens declination är ock egen för Slavonskan. Uti rikhet på Augmentativer och Diminutiver, öfverträffar Slavonskan alla Europeiska språk. Den särskilta formen för Adjectiver, nyttjade som Prædicater, äger Slavonskan ensam. Possessiva Adjectiverne äro i Slavonskan flera och mer utbildade än i andra språk. Augmentativerna hos Adjectiver komma i visst afseende öfverens med Superlativens betecknande i Ebreiskan. Verbalformerna och tempora äro i flera afseenden af samma beskaffenhet som i Ebreiskan. Gerundierna och Participerna äro af en egen fullkomlighet, dock äga de mycken likhet med Grekiskans och Latinens, äfvensom i visst afseende med Finskans. Bristen på fullständiga former för Passivet, Conjunctiven och Optativen delar Slavonskan till en del med några Ger-

*) Man har i sednare tider begynt påstå att Dualis blifvit från Grekiskan påtvungen Slavonskan, och skälet har förmodligen varit det, att Dualis kort efter Christendomens införande försvann utur samtals språket. Alla gamla språk hafva likväl nästan utan undantag ägt Dualis, till och med vårt modernåls gamla Urspråk. *Schlegel Ueber die Sprache u. s. w. seite 33.*

maniska språk. Imperativens diminutif liknar Finskans. Præpositionerne röja åter mycken gemenskap med Grekiskans, Latinens och Germaniska språkens. Syntactiska constructions ordningen är kanske Latinens närmast. O. s. v. I bildlighet och fallenhet för sammansättningar öfvergår Slavonskan Latinen, och står ej långt under Grekiskan. Accenterne och metriken (den gamla Slavonska, ej moderna Ryska) torde äga någon likhet med Grekiskans. Mängden af onomatopoëtiska ord är betydlig. Några få må anföras: Шумъ, шорохъ, *buller, väsende*. Трескъ, *buller, brak*. Крикъ, *skri*. Звонъ, звукъ, *ljud, ton*. Громъ, *dunder*. Перунъ, *åska*. Журчишь, *sorla, susa*. Свиспашъ, *hvisst'a*. Хохопашъ, *skratta*. Пѣшь, *sjunga*. Плясашъ, *dansa*. Рвашъ, *rifva*. Торопишь, *hast*. Мышкашь, *söla, dröja*. Дупъ, *blåsa*. Духъ, *blåsande, luft, ande*. Тяжкій, *tung*. Легкій, *lätt*. Крѣпкій, *hård*. Мягкій, *vek, mjuk*, m. fl. — Det dåvarande uttalet känner man ej fullkomligt, men det kan någorlunda säkert anses som idet närmaste öfverensstämmande med språkets orthographie, sådan den i de äldsta skrifter förekommer. Språkets ljud synes redan då hafva förtjent något af det omdöme nyare Språkkännare bland Tyskarne hafva fällt om nuvarande Ryskans, att det är energiskt-melodiskt *).

*) Slavonskan, äfvensom alla från den härstammande språk, har en särdeles rikdom på ljud, och detta är kanske till en del orsaken, hvarföre Ryssarne hafva så lätt att lära främmande språk.

§ 20. Jag vågar ej längre uppehålla mig vid dessa ämnen, ehuru de skulle lemna de

de språk. Vi kunna ej utsäga Tyskarnes *ch*, i Slavonskan, eller, som i detta afseende är detsamma, Ryskan, finnes detta ljud och utmärkes med *x*; ej heller kunna vi utsäga Tyskarnes *ſ* eller Fransosernas *z* framför en vocal (t. ex. i ordet *lesen zéle*) i Ryskan tecknas detta ljud med *з*; icke heller Tyskarnes, m. fl. nationers *u*, i Ryskan utmärkes det genom bokstafven *y*; icke heller Fransosernes *j*, eller *g* framför en vocal (t. ex. *jour, gemir*), i Ryskan tecknas detta ljud med *ж*, Tyskarne åter kunna icke utsäga vårt *ſ*, Ryssarne hafva detta ljud uti sitt *c*; icke heller vårt *tj* (t. ex. *tjära, kära*), af samma ljud som Engelsmännens *ch* och Italienernes *c*, Ryskan utmärker detta ljud genom sitt *ч*; ej heller vårt *u*, Ryskans *ю* kommer stundom dess ljud ganska nära. Likväl gäller om Ryskan och Svenskan det samma som om alla andra språk, att uti det ena språket finnas ljud som det andra icke äger, och hvilka följagtligen göra svårighet vid språkets lärande. De Ryska ljud som icke finnas i Svenskan, äro egentligen *ж, з, х, ы*, samt i några vissa fall *л, е, ѣ, ю, я*, då deremot åter Svenskans långa *e, h, långa o, u, y*, och korta *ö* icke finnas i Ryskan. Ryskans *ч* (som af Tyskarne betecknas med *tsch*), tillhör fullkomligt vårt språk, och *ш* (af Tyskarne tecknad med *schtsch*) är

rikaste anledningar till reflexioner; äfven måste jag beklaga att jag ej äger tillgång till de hjälpreddor jag i detta afseende önskade mig. Törhända har Läsaren redan gjort den slutsats, att ett språk, som redan för tusende år tillbaka förekommer i den gestalt, hvaraf jag sökt lemna några grunddrag, måste vara urgammalt; äfven har Läsaren säkert vid jämförelsen mellan Slavonska och Svenska ord funnit ett nytt stöd för den förmodan att Svenskarnes och Rysarnes Stamfäder redan i de äldsta tider, och innan Odens ankomst till Sverige *), haft gemenskap med hvarandra. Den Varägiska Fur-

icke främmande derföre, ehuru dessa bokstäfver för Tyskarne äro svåra att uttala, och af dem betecknas på ett sätt som gör sjelfva utseendet afskräckande, och uttalet, äfven för oss, mycket svårare än det verkligen är. — Jemför § 13 i Språkläran. — Jag har i närvarande arbete sökt att beteckna Ryska uttalet med Svenska bokstäfver så nära detta kunnat ske.

- *) Uti *Svensk Litteratur Tidning* för 1813; sid. 330 der samma förmodan yttras, nämnes att uti Ryskan skall finnas ett Verbum *Odin* eller *Adin* som betyder *jag är den ende*. Intet sådant verbum finnes väl uti Ryskan, men i betydelsen *ende*, *ensam* nyttjas Nomen Numerale *en*, hvilket i äldre språket hette *Edin* eller *Jedin*, och i det nyare *Odin* eller *Adin*.

ste, vid namn Rurik, som år 862 kallades till Regent öfver Novgorodska Slavonerna, var, enligt största sannolikhet, från Sverige *), och

*) Att Svenskarne voro Varäger lär väl ingen bestrida, så mycket mindre som sjelfva ordet *Varäg*, eller *Vareg* kan deriveras af Fornsvenska ordet *Varg*, *Vargur*, *röf-vare*, hvilken bemärkelse äfven ordet Варагъ, uppgifves innefatta (Tatischtjefs härledning från вараю, *förekomma*, har ej vunnit bifall), men emedan Nestor (af ett misstag, det Schlözer ganska tillfredsställande förklarar) gör skillnad mellan *Sciar* och *Russar*, så hafva några, af likheten mellan namnen *Russia* och *Prussia* (ehuru Nestor skiljer äfven dem) velat härleda Rurik från nuvarande Preussen. Som bevis hafva de bland annat anfört äfven den omständighet, att Rurik, enligt Nestor, kom från *Nemtzer* (Нѣмцы), och att de kallades *Nemtzer*, som bodde vester om floden Niemen eller Memel. Detta är en oriktighet; flere gamla urkunder bevisa enhälligt att ordet Нѣмецъ kommer af Adjektivet Нѣмъ, *stum* (stum är för mig den, hvars språk jag ej förstår, och som ej förstår mitt), samt att isynnerhet alla nationer från vestligare och nordligare Europa kallades så, ehuru detta ord nu nyttjas blott om Tyskarne, utan tvifvel af den anledning, att de flesta fremlingar, som i Ryssland uppehållit sig, alltid varit Tyskar. Några hafva i anledning af Ioakims annaler

utan tvifvel inblandades efter hans ankomst flera af dåvarande Svenskans ord uti Slavonskan; så mycket mera är detta att förmoda, som benämningen *Russar, Rossar, Ryssar* just från Ruriks följeslagare öfvergick på *Slavonerne*, hvarigenom denna sistnämde benämning upphörde; dock synas de flesta Ryska och Svenska ord som hafva likhet med hvarandra, redan innan den tiden funnits i språket. Emedlertid skulle man

velat påstå att Rurik varit hemma från Finland, samt att *Varägo-Russarne* skulle varit en egentligen Finsk stam, och haft namnet *Varäg* af ordet *Varas*, *tjuf*, samt namnet *Russ* af ordet *ruskia*, *brunröd*, hvilket skulle utmärkt deras ljusa hår, och äga ett motsvarande ord uti Adjektivet *pycъ* af samma betydelse. Dessa *Varägo-Russar* skulle bott uti och omkring staden *Vibor*, hvilken af *Novgorodiska Slavoner* blifvit anlagd i neiden af nuvarande *Viborg*. Som bevis anföras äfven några Finska ord, hvilka i ljudet äga likhet med Ryska ord af samma betydelse; dessa Finska ord äro dock nästan utan undantag sådana, som blifvit upptagna i språket efter Finnarnes bekantskap med Svenskar, Tyskar och Ryssar. Verkliga Finska ord af lika ljud med de motsvarande Ryska äro högst få. — En vidlyftigare utredning af hypoteserne om Ruriks härkomst hör ej hit. (Jemf. *Lomonosofs, Emins, Boltins, Felagins, Chilkofs, Müllers*, m. fl. skrifter i äldre Ryska Historien.

genom denna omständighet få någon anledning att förklara några af de förändringar en del ord i Ryska språket undergått, hvarigenom de fått större likhet med de motsvarande Svenska. Som exempel må anföras att ordet *jag* heter på Slavonska азъ, på Ryska я; *dotter* heter på Slavonska дщерь, på Ryska дочерь; *mjolk* heter på Slavonska млако, på Ryska молоко (på Isländska heter mjolk *mjolk*, och af Svenska Allmogen i Österbotten nyttjas verbum *molka*, i stället för *mjölka*). Slavonska ordet рѣдъ, af samma ursprungliga betydelse som Svenska ordet *gard* eller *gård*, heter på Ryska ро-родъ, o. s. v.

II. Slavonska Litteraturens uppkomst, Dess tillstånd till Tartarernas infall.

§ 21. Redan länge innan Ruriks ankomst hade de Slavoner, som befolkat Rysslands slätter, sträckt sitt välde från Europas sydligaste spetsar till dess nordligaste. Ända från Svartahafvets milda stränder till Östersjöns och Ishafvets vilda granskap bodde Slavoner. De voro således på en gång Söderns (eller snarare Orientens) och Nordens invånare; Ruriks och hans talrika följeslagares ankomst blandade än mera nordhet i den Slavonska stammen: — och ännu bär Ryska nationens karakter stämpel af dess tvenne fädernesland. Orientens liflighet och eld flyter i dess ådror, men nordiskt alfar ger denna orientaliska liflighet en egen ko-

lorit, hvilken uppenbarar sig i den djupa melankoli, som troget åtföljer den innerligaste glättighet i Ryssens känsla. Ett stolt medvetande af sin nationlighet, och ett lågande mod att med kraftiga idrotter utmärka densamma måste blifva yttringen af denna karaktersriktning, och sådant finna vi äfven förhållandet med Ryska nationen, ända från den tid Historien först begynte att med mer fullständiga drag fatta dess öden i sina taflor. Nästgränsande folkslag, och isynnerhet Grekerne fingo ofta höra de Ryska Slavonernas vapengny.

§ 22. Men en händelse inträffade, som gaf denna stormande kraft i Ryska karakteren en förändrad riktning; som upplöste den uti ett andaktsfullt sträfvande efter ett öfverjordiskt ideal af fullkomlighet och sällhet, och ett benödande att nå dess bild på jorden: det var Christna religionens införande. Knappt hade denna religion fått burskap hos Slavonerne, förrän deras verksamhet vändes åt nya vidsträckta fält, och känsla och spekulation fingo en utveckling som dittills icke ägt rum. Det är från denna vigtiga tidpunkt vi få börja Slavonska Litteraturens historia.

§ 23. Mäherne och Bulgarerne, tvenne grenar af Slavonska stammen, voro bland Grekernas närmaste grannar. Grekiska Kejsarne blefvo ofta oroade af deras ströftåg, och kanske derföre beslöt slutligen Kejsar Michaël III att företaga mot dem en expedition, och att till Christna religionen omvända dessa sina hed-

niska naboer. Hans afsigge lyckades. Kring år 860 blefvo Mährerne och Bulgarerne af honom öfvervundne, och antogo Christendomen. Biskop CYRILLUS och hans broder METHODIUS från Thessalonica voro deras första Apostlar, och förvärfvade sig rätt till evig erkänsla, jemväl derigenom, att de skänkte Slavonerne skrifkonsten. Grekiska större Alfabetet var det som de nyttjade vid Slavonska talljudens betecknande, men såvida de uti Slavonskan funno några ljud, dem Grekerne (åtminstone efter deras språks dåvarande uttal) icke ägde, uppfunno de för dem egna tecken. Dessa voro bokstäfverne *б, ж, ц, ч, ш, щ, ъ, ѣ, ю, я*, samt tecknen *ъ* och *ѣ* att utmärka slutkonsonanters ton; skulle ock icke alla af dem blifvit nyttjade af Cyrillus, så uppfunnos de åtminstone kort efter hans tid. Tillika gaf Cyrillus namn på hvar och en bokstaf, medelst något Slavonskt ord som begyntes just med den bokstafven; således fick *a* namn af *азъ*, *б* af *букѣ*, o. s. v. se Bokstafs-Tabellen i Språkläran. Prof af detta alfabets utseende finner Läsaren uti nämnde Bokstafs-Tabell; det var alldeles sådant som det man då nyttjade i Grekland *); och
ända

*) Se *Bacmeister Essai sur la Bibliotheque &c. de l'Academie des Sciences de St. Petersbourg*, St. Pbg 1776, p. 5. Likväl tyckes det att något alfabet funnits, skildt från det ännu bihållna Slavonska. Tatischtjef erhöll händelsevis ett urgammalt Manuscript af Nestor, det han ansåg att ej osannolikt kunna vara